Etelä-Savon hyvinvointialueen lausunto

HE 149/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen

Hallintovaliokunta tiistai 12.11.2024 klo 12.15 / HE 149/2024 vp / Lausuntopyyntö

Edellisellä hallituskaudella päätettiin turvata Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden toiminta niille myönnetyllä erillisrahoituksella. Vastaavan suuruisen erillisrahoituksen tarve on edelleen ilmeinen ja molemmat sairaalat tarvitsevat aiemmin päätetyn erillisrahoituksen jatkamisen. Savonlinnalla ja Kemillä tulee olla oikeus ylläpitää alueen tarvitsemaa ja hyvinvointialueen päättämää sairaalatoimintaa ja sen vaatimaa päivystystä. Pääministeri Marinin hallituksen sote-lakiesitys joulukuussa 2020 linjasi toimeenpanolain 59 § mukaisesti selkeästi Kemin ja Savonlinnan keskussairaaloiden oikeuden järjestää ympärivuorokautinen yhteispäivystys. Laki hyväksyttiin kesäkuussa 2021. Hyvinvointialuelainsäädännössä linjattiin selvänä tavoitteena, että jokaiselle entisen sairaanhoitopiirin keskussairaalalle, niin Kemin kuin Savonlinnan keskussairaalle luotiin mahdollisuus turvata alueensa asukkaiden yhteispäivystyspalvelut.

Hyvinvointialueen aluehallitus on 24.6.2024 ottanut kantaa lain valmisteluun ja todennut yksimielisessä kannanotossa seuraavaa:

- Etelä-Savossa on kaksi keskussairaalaa
- Etelä-Savon mittava vapaa-ajan asutus tuottaa päivystys- ja sairaalatarvetta ja täten myös kustannuksia enemmän kuin vähenevän asukasluvun perusteella annettava rahoitus kattaa
- Pitkät etäisyydet ja Saimaan järvialueen rikkomat reitit muodostavat erityisen haasteen palvelujärjestelmälle
- Valtiovallan tulee pitää huolta kokonaisuudesta niin, että myös elinvoimakysymykset otetaan oikealla ja riittävällä tavalla huomioon
- Valmistelun tulee huomioida alueellisen sairaanhoitaja ja lääkäreiden erikoistumiskoulutuksen säilymisen vähintään nykyisellä tasolla - tämä on ensiarvoisen tärkeää alueen työvoiman saannin turvaamiseksi
- Etelä-Savossa tulee olla mahdollista ylläpitää kahta monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä.

Edellisessä terveydenhuoltolain muutoksessa tehty keskussairaaloiden jaottelu eri luokkiin ns. laajan päivystyksen sairaalat ja muut päivystävät sairaalat, on keinotekoinen eikä kerro riittävästi sairaalan päivystyksen tasosta tai tarvearviosta. Hyvinvointialueiden tulee itse voida päättää sairaaloidensa palveluvalikoimasta ja näin muodoin myös päivystyksen tasosta ja keskussairaaloiden luokittelu tulee poistaa. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosääntöön on kirjattu, että päivystyksen ja ensihoidon palveluihin kuuluu kaksi ympärivuorokautista yhteispäivystysyksikköä ja sairaalapalvelut muodostavat yhden palvelualueen, joka muodostuu Mikkelin ja Savonlinnan sairaalayksiköistä.

Ylipäätään Etelä-Savon hyvinvointialue kannattaa edelleen regulaation keventämistä esimerkiksi päivystys- ja keskittämisasetusten suhteen. Alueiden omaa päätösvaltaa asiassa tulee lisätä ja ohjata osittain toiminnan suunnitteluun YTA-aluetasoisesti vapaaehtoisen yhteistyön pohjalta erityisesti erikoisairaanhoidon työjaon osalta. Poikkeuslupakäytännöt esimerkiksi synnytysten määrästä tulee poistaa, hyvinvointialueen tulee voida rakentaa palvelukokonaisuutensa oman alueen väestörakenteen tarpeen pohjalta.

Etelä-Savon maakunnassa on vapaa-ajan asuntoja noin 50 000 ja kausiasukkaiden määrä on iso, kesäaikana alueen väestö 2-3 kertaistuu. Hyvinvointialue joutuu huomioimaan tämän valmiudessa ja varautumisessa, eli esimerkiksi päivystys ja kiireellinen hoito on mitoitettava huomattavasti yli oman väestön tarpeen. Tämä puoltaa toimivan monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen mahdollistamista myös Savonlinnassa.

Vaikka tarkoituksena on kustannusten nousun hillitseminen, hallituksen esitys sisältää Eloisan alueelle merkittävän riskin kustannusten noususta esimerkiksi kasvattamalla ensihoidon kustannuksia, koska kuljetukset erikoissairaanhoidon päivystykseen pitenevät. Samalla se lisää investointipainetta Mikkelin keskussairaalaan tarvittavien lisätilojen peruskorjaukseen tai rakentamiseen. Eloisan osalta tämä tarkoittaa myös investointien (mm. ensihoidon kalusto, tilojen muutostyöt, koneet ja laitteet) mahdollistamista lainanottovaltuuksilla.

Savonlinnan keskussairaalassa tulee olla mahdollista jatkossakin tehdä tekonivelleikkauksia.

- Tekonivelleikkaukset voidaan rajata koskemaan vain päiväkirurgisia ja lyhytjälkihoitoisia toimenpiteitä
- Tekonivelleikkaukset eivät vaadi kirurgisen päivystyksen tai tehohoidon ylläpitoa
- Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella kuten koko Suomessa on kohtuuttoman pitkät jonotusajat erityisesti ortopedisiin leikkauksiin
- Savonlinnan sairaalassa ja Etelä-Savossa hoitoonpääsy erikoissairaanhoitoon ja tekonivelleikkauksiin on Suomen parasta
- Ulkohyvinvointialuemyynnistä saaduilla tuloilla on merkittävä vaikutus Eloisan talouteen

Savonlinnassa tulee olla mahdollista tehdä samoin elektiivisiä kardiologisia toimenpiteitä. Kiireellinen toiminta on mahdollista keskittää yhteen sairaalaan.

Ostopalvelutoimintaa ja kustannuksia on mahdollista vähentää sekä lainsäädännön ohjauksella että paikallisilla (yta-alue ja hyvinvointialue) toimilla.

Etelä-Savon maakuntaliitto on omassa lausunnossaan ottanut kantaa lakiesityksen vaikutuksiin aluetaloudelle ja elinvoimalle.

Eloisa on tyytyväinen lakiesitykseen, siltä osin kuin se koskee Mikkelin keskussairaalaa. Esitys turvaa alueella laajat erikoissairaanhoidon palvelut, synnytykset, yöaikaisen leikkaustoiminnan ja monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen.

Etelä-Savon hyvinvointialue ensisijaisesti esittää aiemmin myönnetyn erillisrahoituksen saamista ja sen mukaista toimintojen ylläpitämistä. Mikäli valtio kuitenkin etenee esitetyn lainsäädännön mukaisesti, tulee kustannusten leikkaukset kohdistaa yleisen rahoitusmallin mukaisesti kaikille hyvinvointialueille. Samaa periaatetta on noudatettu muissa muutoksissa ja rahoitusleikkauksissa.